

Københavns Kommune
Bygge- og Teknikforvaltningen
Økonomiforvaltningen

NOTAT

- DATO:** 16. november 2004
TIL: Bygge- og Teknikudvalget og Økonomiudvalget
FRA: Bygge- og Teknikforvaltningen og Økonomiforvaltningen
VEDR: Orientering af udvalgene om arkitektkonkurrencen om broforbindelse over havneløbet fra Larsens Plads via Kvæsthusbroen til dokøen.

På baggrund af Borgerrepræsentationens vedtagelse i mødet den 4. september 2003 har forvaltningerne gennemført en arkitektkonkurrence om udformningen af 2 broer, henholdsvis fra Larsens Plads til Kvæsthusbroen og fra Kvæsthusbroen til Dokøen.

Konkurrencen er gennemført som en indbudt konkurrence med 7 deltagere, hvoraf 2 var inviteret, mens resten var udvalgt på baggrund af et EU-udbud.

Konkurrencen forløb fra 23. marts til 23. juni 2004. Der blev indleveret forslag fra 6 deltagere, idet en tegnestue frafaldt umiddelbart efter udskrivelsen. Forslagene blev bedømt af en dommerkomite med deltagelse af repræsentanter fra Borgerrepræsentationen, Kulturministeriet, Københavns Havn, Slots- og Ejendomsstyrelsen samt 3 fagdommere udvalgt af Akademisk Arkitektforening og Foreningen af Rådgivende Ingeniører.

Under bedømmelsen blev 2 forslag erklæret ukonditionsmæssige og indgik ikke i konkurrencen om præmierne.

En enig dommerkomite udpegede forslaget udarbejdet af *Marc Mimram Ingénierie* som vinder. Forslaget er udformet med en pladسدannelse midt i havneløbet, og det bevægelige klappag styres af en stor harpeformet enhed. Dommerkomiteen konkluderer, at broen har en let og spinkel elegance, er en velgørende kontrast til Skuespilhuset og Operaen og er designmæssigt på et meget højt niveau. Broen vil kunne føje nye kvaliteter til oplevelsen af havnerummet.

Gennemførelsen af broforbindelsen er kædet sammen med udbud af to parkeringsanlæg i Indre By, henholdsvis et underjordisk anlæg med 500 pladser under Kvæsthusbroen og et parkeringshus med 2-500 pladser i Borgergade, på en sådan måde, at den samlede løsning vil være udgiftsneutral for kommunen.

Udbud af parkeringsanlæggene vil kunne ske ultimo 2005.

Forvaltningerne agter i januar 2005 at fremlægge en indstilling om den videre proces samlet for alle tre anlæg.

Såfremt sagen måtte standses, inden der er tegnet kontrakt med vinderen, eller opgaven ikke overdrages vinderen inden 2 år efter konkurrencens afslutning, vil der skulle ydes en erstatning, som ifølge konkurrenceprogrammet skal være på 200.000 kr. eksklusive moms. Erstatningen vil indgå i rådgivningshonoraret, såfremt opgaven senere overdrages vinderen.

UDDYBENDE BESKRIVELSE

Baggrund

Borgerrepræsentationen tiltrådte i mødet den 11. juni 2003 (BR 274/03) forvaltningernes indstilling om udbud af et parkeringsanlæg for 500 biler under Kvæsthusbroen og et parkeringshus for 200-500 biler på Elværksgrunden i Borgergade, samt at forvaltningerne forberedte en arkitektkonkurrence om en broforbindelse fra Larsens Plads via Kvæsthusbroen til Dokøen. Baggrunden herfor var de politiske aftaler, som et flertal af partierne i Borgerrepræsentationen indgik med staten den 31. maj 2001. Heri er det forudsat, at der ikke skal anvendes kommunale midler på havneforbindelsen, idet denne forudsættes finansieret af provenuet fra udbud af parkeringsanlæggene.

Den 22. april 2004 vedtog Borgerrepræsentationen (BR174/04), at Bygge- og Teknikforvaltningen skulle iværksætte forberedelsen af et udbud af et parkeringsanlæg med plads til 500 biler under Kvæsthusbroen. Borgerrepræsentationen bevilgede i den forbindelse 3 mio. kr. til udarbejdelse af kravspecifikationer og gennemførelse af et udbud af dette anlæg. Samtidig blev det besluttet at udskyde udbud af parkeringsanlægget i Borgergade, da dette hverken tidsmæssigt eller fysisk er afhængigt af de øvrige anlægsarbejder på Kvæsthusbroen.

Borgerrepræsentationen vedtog i mødet den 4. september 2003 (BR 402/03) forvaltningernes indstilling om udskrivelse af en arkitektkonkurrence om broforbindelsen på det i indstillingen beskrevne grundlag.

Konkurrencen var forudsat udskrevet som en indbudt konkurrence, dels ved direkte invitation, dels ved udvælgelse på baggrund af udbudsbekendtgørelse i EF-Tidende.

Der blev udvalgt i alt følgende 7 deltagere, hvoraf

- Marc Mimram Ingénierie, Paris
  - Grimshaw, London
- var inviterede, og
- Bystrup Arkitekter, København, med ISC Rådgivende Ingeniører og Per Arnoldi
  - Ove Arup & Partnere, Virum, og Lundgård og Tranberg, København, med Birch og Krogboe rådgivende ingeniører
  - Coop Himmelb(l)au, Wien, med Ove Arup & Partners
  - Henning Larsens Tegnastue, København, med Moe & Brødsgaard rådgivende ingeniører og LUSAS Consultancy Services
  - Wilkinson Eyre Architects, Arup & Bennett Associates, London, med Birch & Krogboe rådgivende ingeniører

var udvalgt på baggrund af EU-udbudet.

Udskrivelsen af konkurrencen blev udsat i to omgange, hvilket udvalgene blev orienteret om ved notater af henholdsvis 8. januar 2004 og 25. februar 2004. Udsættelsen var foreslået af et af medlemmerne i dommerkomiteen, Borgerrepræsentant Ole Hentzen, som ønskede en afklaring

af, hvorvidt stationen for en eventuelt kommende Metro Cityring skulle placeres ved Larsens Plads eller ved Frederikskirken.

Efter afklaring med en stationsplacering ved Frederikskirken blev konkurrencen udskrevet den 23. marts 2004 ved udsendelse af konkurrencematerialet til deltagerne. Kopi af konkurrenceprogrammet er vedlagt som bilag 1. Umiddelbart efter udskrivelsen meddelte Henning Larsens Tegnestue, København, at de ikke ønskede at deltage i konkurrencen, idet tegnestuen fandt, at der i programmet var for mange og for snævre bindinger til, at tegnestuen kunne nå frem til en arkitektonisk forsvarlig løsning.

Undervejs i konkurrenceforløbet er der i forbindelse med de to spørgerunder stillet en række spørgsmål fra deltagerne, som overvejende har drejet sig om fortolkning og uddybning af konkurrenceprogrammets indhold, og som resulterede i en udsættelse af afleveringsfristen fra den 7. juni til den 23. juni 2004.

Ved konkurrenceperiodens afslutning forelå forslag fra de resterende 6 deltagere, som alle var afleveret inden for tidsfristen.

Til bedømmelse af forslagene var der nedsat en dommerkomite med deltagelse af repræsentanter fra Borgerrepræsentationen, Kulturministeriet, Københavns Havn, Slots- og Ejendomsstyrelsen samt 3 fagdommere udvalgt af Akademisk Arkitektforening og Foreningen af Rådgivende Ingeniører.

Bedømmelsen af konkurrencen

I bedømmelsen af konkurrenceforslagene anlagde dommerkomiteen på baggrund af konkurrenceprogrammet følgende kriterie for bedømmelse:

- ”Forslagene vil blive vurderet på deres arkitektoniske, funktionelle og tekniske løsninger i forhold til konkurrenceprogrammets ønsker og krav. Der vil blive lagt stor vægt på sandsynligheden for, at forslagene kan realiseres inden for den økonomiske ramme for projektet.”

Som grundlag for dommerkomiteens bedømmelse blev der af rådgivende ingeniørfirma Gim-sing & Madsen A/S foretaget en teknisk/økonomisk gennemgang af forslagene. Herudover afgav advokatfirmaet Viltoft & Høberg-Petersen en vurdering af forslagenes konditions-mæssighed.

På denne baggrund erklærede dommerkomiteen med henvisning til konkurrencematerialets krav og forudsætninger følgende 2 forslag ukonditions-mæssige:

- Forslag 3/43034, udført af Ove Arup & Partners, England i samarbejde med Lundgaard & Tranberg, Arkitektfirma A/S, og Birch & Krogboe rådgivende ingeniører, Danmark, opfyldte ikke kravet om forslag til to broer, idet forslagsstillerne ikke fandt en bro over Kvæsthusgraven nødvendig og derfor ikke gav forslag hertil.
- Forslag 4/23604, udført af Wilkinson Eyre Architects, Arup/Birch & Krogboe ingeniører, samt Benneth Associates, England, havde i væsentlig grad overskredet den økonomiske ramme, idet forslagsstillerne selv havde oplyst, at forslaget ville koste 115 mio. kr., hvilket er ca. 44 pct. mere end den i konkurrenceprogrammet opstillede økonomiske ramme på 80 mio. kr. Dommerkomiteen vurderede, at prisen uanset justeringer i projektet ikke ville kunne reduceres i tilstrækkeligt omfang.

De to forslag indgik ikke i konkurrencen om præmier, men er omtalt i bilag til nedennævnte dommerbetænkning.

Dommerkomiteen afgav den som bilag 2 vedlagte dommerbetænkning af 26. august 2004. Dommerkomiteen tiltrådte betænkningen i enighed.

Det fremgår heraf, at et af konkurrencens hovedformål har været at belyse en broforbindelses betydning for de rumlige relationer til skuespilhuset og Operaen samt den visuelle virkning i havnerummet. Dommerkomiteen konkluderer, at forslagene viser en bred vifte af løsninger, og de konkurrerende har især haft meget forskellige opfattelser af broens visuelle funktion i havnerummet. Forslagene spænder fra at minimere og nedtone formsproget til at søge markante, men meget forskellige udtryk med stor signalvirkning.

Dommerkomiteen udpegede forslaget udarbejdet af Marc Mimram Ingénierie som vinder. Forslaget, som er nærmere beskrevet og illustreret i bilag 2, er udformet med to vinkelrette knæk i forbindelse med en pladsdannelse midt i havneløbet. Broen er en klappbro i en meget dristig og markant udformning, hvor klappfaget bevæges af en stor harpeformet enhed med udspændte kabler, der afbalanceres af en forskydelig vægt påmonteret den lodrette del. Dommerkomiteen konkluderer, at broen har en let og spinkel elegance, dens profil er markant, og den repræsenterer en velgørende kontrast til Operaens og skuespilhusets mere afsluttede former. Designmæssigt er den på et højt niveau, og som byarkitektonisk element vil den kunne føje nye kvaliteter til oplevelsen af havnerummet. Broen med den bevægelige "harpe" har således potentiale til at blive en af Københavns nye attraktioner. Dommerkomiteen skønner, at broen efter en reduktion af brobredden til 6 m, en bearbejdning af den centrale pladsdannelse og en forenkling af åbningsprincippet vil kunne realiseres inden for den økonomiske ramme.

Dommerkomiteen tildelte forslaget udarbejdet af Coop Himmelb(l)au 2. præmie, og forslaget udarbejdet af Bystrup Arkitekter 3. præmie.

Udbud af parkeringsanlæg

Efter Borgerrepræsentationens beslutning den 22. april 2004 har Bygge- og Teknikforvaltningen iværksat forberedelsen af et udbud af et parkeringsanlæg med plads til 500 biler under Kvæsthusbroen. Det forventes på nuværende tidspunkt, at der i forbindelse med dette arbejde kan indgås en rådgiverkontrakt med henblik på udarbejdelse af kravspecifikationer og udbudsmateriale ultimo 2004 med henblik på gennemførelse af et udbud ultimo 2005 og igangsætning af anlægsarbejderne i 2006.

Forberedelse af et udbud af parkeringsanlægget på Elværksgrunden i Borgergade blev i henhold til Borgerrepræsentationens tidligere nævnte beslutning ikke igangsat samtidig med forberedelserne af et udbud af parkeringsanlægget under Kvæsthusbroen. På baggrund af resultatet af brokonkurrencen har Bygge- og Teknikforvaltningen imidlertid nu til hensigt også at iværksætte forberedelsen af et udbud af et parkeringshus på Elværksgrunden i Borgergade således, at resultatet af et udbud af de to parkeringsanlæg kan foreligge samtidig.

Den videre proces

Det økonomiske grundlag for broforbindelsen, jf. ovenstående om den økonomiske sammenkædning af parkeringsanlæggene og broforbindelsen, vil først være kendt efter gennemførelse af udbudet af parkeringsanlæggene på Kvæsthusbroen og i Borgergade.

Da parkeringsanlæggene og broforbindelsen i henhold til ovennævnte politiske aftale af 31. maj 2001 er knyttet sammen agter forvaltningerne i januar 2005 at fremlægge en indstilling om det videre forløb samlet for alle tre anlæg.

Herudover skal oplyses, at i henhold til Akademisk Arkitektforenings konkurrenceregler af 5. december 2003, som konkurrencen er gennemført i henhold til, skal der ydes vinderen en erstatning, såfremt sagen standses, inden der tegnes en kontrakt med vinderen, eller opgaven ikke overdrages vinderen senest 2 år efter konkurrencens afslutning. En yderligere udskydelse af en rådgiveraftale til efter september 2006 eller opgivelse af opførelse af vinderprojektet vil få som konsekvens, at der i henhold til konkurrenceprogrammet skal ydes en kompensation på 200.000 kr. eksklusive moms. Hvis opgaven senere overdrages vinderen, er det udbetalte beløb at betragte som en a conto udbetaling på rådgivningshonoraret.

Såfremt udvalgene tilslutter sig ovenstående, vil vinderen af konkurrencen blive underrettet om det videre forløb.

Økonomi

I Borgerrepræsentationens møde den 4. september 2003 (BR 402/03) tiltrådtes forvaltningernes indstilling om udskrivelse af arkitektkonkurrencen, samt at udgifterne hertil på ca. 3 mio. kr. afholdtes af Bygge- og Teknikforvaltningens konto 6.51.1.

De samlede udgifter til gennemførelse af konkurrencen inklusive en eventuel erstatning til første-vinderen, jf. ovenfor, vil kunne holdes inden for det afsatte beløb på 3 mio. kr.

BILAG VEDLAGT

1. "Konkurrenceprogram – nye broer ved Kvæsthusbroen" marts 2004
2. Dommerkomiteens betænkning af 26. august 2004